

FAKULTI SENI GUNAAN DAN KREATIF

**PENGURUSAN KOLEKSI SENI KRAF YANG DIPAMERKAN DI
MUZIUM SENI KRAF ORANG ASLI KUALA LUMPUR**

NorFarah Shaznie Binti Che Hassim

Ijazah Sarjana Muda Seni Gunaan dengan Kepujian

(Pengurusan Seni)

2015

**PENGURUSAN KOLEKSI YANG DIPAMERKAN DI MUZIUM SENI KRAF
ORANG ASLI KUALA LUMPUR**

NORFARAH SHAZNIE BINTI CHE HASSIM

37747

Projek ini merupakan salah satu keperluan untuk
Ijazah Sarjana Muda Seni Gunaan dengan Kepujian
(Pengurusan Seni)

Fakulti Seni Gunaan dan Kreatif
UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK

2014

UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK

Grade: _____

Please tick (✓)

Final Year Project Report

Masters

PhD

DECLARATION OF ORIGINAL WORK

This declaration is made on the **26** day of **JUNE** ..2014.

Student's Declaration:

I **NORFARAH SHAZNIE BT CHE HASSIM, FACULTY OF APPLIED & CREATIVE ARTS**

----- (PLEASE INDICATE STUDENT'S NAME, MATRIC NO. AND FACULTY) hereby
PENGURUSAN KOLEKSI SENI KRAF YANG DIPAMERKAN DI
declare that the work entitled ----- **MUZIUM SENI KRAF ORANG ASLI KUALA LUMPUR**-----
----- is my original work. I have not copied from any other
students' work or from any other sources except where due reference or acknowledgement is
made explicitly in the text, nor has any part been written for me by another person.

**NORFARAH SHAZNIE BT
CHE HASSIM (37747)**

26 JUNE 2015

Date submitted

Name of the student (Matric No.)

Supervisor's Declaration:

EN. ALEXANDER AK CHELUM

I (SUPERVISOR'S NAME) hereby certifies that
the work entitled **PENGURUSAN KOLEKSI SENI KRAF YANG DIPAMERKAN DI MUZIUM**
..... **SENI KRAF ORANG ASLI KUALA LUMPUR**..... (TITLE) was prepared by the above named student, and was
submitted to the "FACULTY" as a * partial/full fulfillment for the conferment of **BACHELOR OF**
ARTS WITH HONOURS (ARTS MANAGEMENT)..... **APPLIED** (PLEASE
INDICATE THE DEGREE), and the aforementioned work, to the best of my knowledge, is the
said student's work.

EN.MAZDAN BIN ALI AMARAN

Received for examination by: **EN. ALEXANDER AK CHELUM** Date: **26 JUNE 2015**

(Name of the supervisor)

I declare that Project/Thesis is classified as (Please tick (✓)):

- CONFIDENTIAL** (Contains confidential information under the Official Secret Act 1972)*
 RESTRICTED (Contains restricted information as specified by the organization where research was done)*
 OPEN ACCESS

Validation of Project/Thesis

I therefore duly affirmed with free consent and willingness declare that this said Project/Thesis shall be placed officially in the Centre for Academic Information Services with the abiding interest and rights as follows:

- This Project/Thesis is the sole legal property of University Malaysia Sarawak (UNIMAS).
- The Centre for Academic Information Services has the lawful right to make copies for the purpose of academic and research only and not for other purpose.
- The Centre for Academic Information Services has the lawful right to digitalis the content for the Local Content Database.
- The Centre for Academic Information Services has the lawful right to make copies of the Project/Thesis for academic exchange between Higher Learning Institute.
- No dispute or any claim shall arise from the student itself neither third party on this Project/Thesis once it becomes the sole property of UNIMAS.
- This Project/Thesis or any material, data and information related to it shall not be distributed, published or disclosed to any party by the student except with UNIMAS permission.

Student signature _____
(26 JUNE 2014)

Supervisor signature: _____
(26 JUNE 2014)

Current Address:

109, Lorong Selasih, Taman Sri Gedombak, 16800 Pasir Puteh Kelantan.

Notes: * If the Project/Thesis is **CONFIDENTIAL** or **RESTRICTED**, please attach together as annexure a letter from the organization with the period and reasons of confidentiality and restriction.

[The instrument is duly prepared by The Centre for Academic Information Services]

UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK

BORANG PENGESAHAN STATUS TESIS/ LAPORAN

**JUDUL: PENGURUSAN KOLEKSI YANG DIPAMERKAN DI MUZIUM SENI KRAF
ORANG ASLI KUALA LUMPUR**

SESI PENGAJIAN: 2012/2013

Saya: NORFARAH SHAZNIE BINTI CHE HASSIM

mengaku membenarkan tesis/ Laporan * ini disimpan di Pusat Khidmat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:

1. Tesis/ Laporan adalah hak milik Universiti Malaysia Sarawak
2. Pusat Khidmat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dibenarkan membuat salinan untuk tujuan pengajian sahaja
3. Pusat Khidmat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dibenarkan membuat pendigitan untuk membangunkan Pangkalan Data Kandungan Tempatan
4. Pusat Khidmat Maklumat Akademik, Universiti Malaysia Sarawak dibenarkan membuat salinan tesis/ laporan ini sebagai pertukaran bahan antara institusi pengajian tinggi
5. * sila tandakan

SULIT

(mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan seperti termaktub di dalam AKTA RAHSIA RASMI 1972)

TERHAD

(Mengandungi maklumat Terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan dijalankan)

TIDAK TERHAD

Disahkan

Tandatangan Penulis

Tarikh:

Alamat tetap:

109, Lorong Selasih, Taman Sri Gedombak,
16800 Pasir Puteh, Kelantan.

Tandatangan Penyelia

Tarikh :

Catatan: * Tesis / Laporan dimaksudkan sebagai tesis bagi Ijazah Doktor Falsafah, Sarjana dan Sarjana Muda
* Jika Tesis / Laporan ini SULIT atau TERHAD, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa / organisasi
berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh tesis / laporan ini perlu dikelaskan sebagai SULIT
atau TERHAD

Projek bertajuk ‘**Pengurusan Koleksi Yang Dipamerkan di Muzium Seni Kraf Orang Asli Kuala Lumpur**’ telah disediakan oleh **NorFarah Shaznie binti Che Hassim** dan telah diserahkan kepada Fakulti Seni Gunaan dan Kreatif sebagai memenuhi syarat untuk Ijazah Sarjana Muda Seni Gunaan dengan Kepujian (**Pengurusan Seni**).

Diterima untuk diperiksa oleh:

(Alexander Ak Chelum)

Tarikh:

PENGAKUAN

Saya mengaku bahawa tiada bahagian daripada penyelidikan dalam disertasi ini telah digunakan sebagai bahan sokongan untuk sesuatu ijazah atau kelulusan sama ada kepada university ini atau institusi pengajian tinggi lain

.....

(NORFARAH SHAZNIE BINTI CHE HASSIM)

No Matrik : 37747

PENGHARGAAN

Assalamualaikum w.b.t dan salam sejahtera.

Bersyukur kehadrat Illahi kerana dengan izin kurnia-Nya dapat juga saya menyempurnakan kajian bagi kursus Projek Tahun Akhir ini. Sepanjang menjalankan kajian ini, saya telah memperoleh pelbagai pengalaman pahit mahupun manis yang amat berharga dan bermakna dalam hidup saya sebagai seorang pelajar. Pengalaman yang saya perolehi sepanjang menjalankan kajian ini mungkin hanya akan datang sekali sahaja dalam hidup saya.

Justeru, saya juga telah memperolehi pelbagai maklumat dan pengetahuan dengan lebih terperinci lagi berkaitan kajian ini iaitu “Pengurusan Koleksi Yang Dipamerkan di Muzium Seni Kraf Orang Asli Kuala Lumpur”. Dikesempatan ini, saya ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada semua pihak yang terlibat sepanjang menjayakan kajian ini. Terutamanya kepada pensyarah saya iaitu Encik Alexander Ak Chelum kerana beliau telah banyak memberikan tunjuk ajar kepada saya sepanjang menjalankan kajian ini. Tunjuk ajar beliau amat membantu saya dalam usaha menyempurnakan kajian ini.

Saya juga ingin mengucapkan jutaan terima kasih kepada kawan saya NurAim Amirah Bt Mohd Yunan dan ahli keluarga saya yang telah banyak memberi sokongan moral dan bantuan kewangan bagi menyelesaikan kajian ini. Selain itu, saya turut berterima kasih kepada rakan-rakan seperjuangan saya kerana telah banyak menghulurkan bantuan dan kerjasama bagi menyempurnakan kajian ini dengan jayanya.

Ucapan ini juga ditujukan kepada semua pihak yang telah terlibat dalam menjayakan kajian ini sama ada secara langsung atau tidak langsung terutamanya pihak Pengurus Muzium Seni Kraf Orang Asli. Segala bantuan yang telah anda hulurkan amatlah saya hargai kerana tanpa bantuan dan sokongan anda semua, kajian ini tidak dapat dilaksanakan dengan sempurna.

Pohon sirih pohon selasih,
Tumbuh merimbun di hujung laman,
Kalungan budi junjungan kasih,
Kekal cemerlang sepanjang zaman.

Sekian, terima kasih.

ISI KANDUNGAN

HALAMAN TAJUK	i
DECLARATION OF ORIGINAL WORK	ii
BORANG PENGESAHAN STATUS TESIS/LAPORAN	iv
PENGAKUAN DAN TANDA TANGAN	v
PENGHARGAAN	vi
ISI KANDUNGAN	xi
BIBLIOGRAFI	xiii
KEPENDEKKAN	xiv
ABSTRAK xv ABSTRACT	
BAB 1 PENGENALAN	
1.1 Pengenalan	1
1.1.1 Definisi Muzium	2
1.1.2 Latar Belakang Muzium Seni Kraf Orang Asli	3
1.2 Objektif Kajian	4
1.3 Hipotesis	5
1.4 Skop Kajian	5
1.5 Permasalahan Kajian	6
1.6 Persoalan Kajian	7
1.7 Signifikan Kajian	8
1.8 Lokasi Kajian	9
1.9 Konsep Teori	12
1.10 Kesimpulan	13

BAB 2 SOROTAN KESUSASTERAAN

2.1 Pengenalan	14
2.2 Definisi Muzium	15
2.2.1 Peranan Muzium	17
2.2.2 Pengurusan Penyimpanan Muzium	20
2.2.3 Penyimpanan dan Pameran Muzium	21
2.3 Konsep Warisan	21
2.3.1 Pemuliharaan Warisan	23
2.3.2 Prinsip, Pendekatan, dan Etika Pemuliharaan Warisan	24
2.4 Definisi Orang Asli	25
2.5 Definisi Pengurusan	26
2.5.1 Fungsi Pengurusan	28
2.6 Koleksi dan Pameran	29
2.6.1 Perolehan dan Pengurusan Koleksi	30
2.6.2 Pameran	32
2.7 Definisi Seni Kraf	33
2.7.1 Seni Kraf Tangan Orang Asli	34
2.7.2 Ukiran Kayu	35
2.8 Kesimpulan	36

BAB 3 METODOLOGI KAJIAN

3.1 Pengenalan	38
3.2 Reka Bentuk Kajian	39
3.3 Kawasan Kajian	40
3.4 Kerangka Kajian	40
3.4.1 Kajian Rintis	40
3.4.2 Rangka Kerja	41
3.4.3 Analisa Kajian	42
3.4.4 Kesimpulan dan Cadangan	42
3.5 Populasi Kajian	43
3.6 Persampelan	44
3.7 Instrumen Kajian	46
3.8 Kaedah Pengumpulan	47
3.8.1 Data Primer	47
Temu Bual	
Pemerhatian	
3.8.2 Data Sekunder	49
3.9 Kesimpulan	50

BAB 4 ANALISA DATA DAN DAPATAN KAJIAN

4.1 Pengenalan	51
4.2 Latar Belakang Informen	52
4.3 Kualitatif	54
4.4. Analisa Kajian dan Dapatan Kajian Berdasarkan Temu Bual	54
4.4.1 Objektif 1	54
4.4.2 Objektif 2	60
4.4.3 Objektif 3	62
4.5Kesimpulan	66

BAB 5 RUMUSAN DAN CADANGAN KAJIAN

5.1 Pendahuluan	67
5.2 Perbincangan	69
5.3 Penemuan Kajian	70
5.4 Cadangan	71
5.4.1 Cadangan untuk mengatasi masalah yang timbul	73
5.4.2 Cadangan untuk pengkaji akan datang	73
5.4.3 Cadangan untuk pihak pengurusan muzium	74
5.5 Implikasi	74
5.6 Kesimpulan	75

LAMPIRAN	80
Bil. Lampiran Tajuk Lampiran	
(A) Soalan Temu Bual	80
(B) Gambar Semasa temu bual informan	82
Gambar sekitar muzium	83

KEPENDEKKAN

ICOM *International Council of Museum*

MSKOA Muzium seni kraf orang asli

PKMA Pusat Khidmat Maklumat Akademik

ABSTRAK

Kajian ini adalah sebuah kajian berkenaan dengan Pengurusan Koleksi Seni Kraf Yang Dipamerkan Di Muzium Seni Kraf Orang Asli Kuala Lumpur. Kajian ini dijalankan untuk mengenal pasti dengan lebih mendalam bahagian pengurusan dapat menguruskan koleksi dan pameran supaya pengunjung, penyelidik, pelancong dapat mengetahui berkenaan koleksi seni kraf orang asli yang telah dipamerkan. Selain itu, mengetahui lebih lanjut dan terperinci berkenaan dengan sistem pengurusan muzium yang strategik dari segi masa dan kerja yang dilakukan di Muzium Seni Kraf Orang Asli dan mengkaji dengan lebih mendalam tentang pelan perancangan dan pengurusan terhadap koleksi yang dipamerkan di muzium tersebut. Ini dapat diterjemahkan melalui kajian yang akan dilakukan terhadap Pengurus Muzium Seni Kraf Orang Asli itu sendiri dan disokong oleh fakta-fakta yang akan diperoleh hasil daripada temu bual bersama informan yang pakar mengenai pengurusan koleksi.

ABSTRACT

This study is a study in respect of the Management Craft Art Collection on display at Museum of Art Craft Aboriginal Kuala Lumpur. This study was conducted to identify the deeper part of the management can arrange collection and exhibition so visitors, researchers, tourists can know about the craft aboriginal art collection that has been exhibited. In addition, learn more and detailed with respect to strategic management systems museums in terms of time and the work done at the Museum of Arts and Crafts Aboriginal examine in more depth about the planning and management of the collection is on display in the museum. This can be translated through the study to be conducted to the Manager of Aboriginal Art Museum Craft itself and supported by the facts that will be the result of interviews with informants who are experts on the management of the collection.

BAB 1

PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan

Bab 1 merupakan bab yang menjelaskan tentang bahagian pengenalan dalam penyelidikan yang dilakukan berkaitan objek dan subjek kajian. Bab ini membincangkan latar belakang kajian, permasalahan kajian yang dilihat membuatkan pengkaji menetapkan beberapa objektif kajian dan soalan kajian yang timbul untuk dikaji. Dalam bab 1 ini juga pengkaji telah mengenalpasti kepentingan kajian kepada beberapa pihak yang berkaitan secara langsung dengan Muzium. Selain itu, bab ini juga pengkaji menjelaskan tentang skop kajian, lokasi kajian, serta hipotesis kajian di dalam membuat kajian. Subjek yang dikaji ialah mengenai Pengurusan Koleksi yang dipamerkan di Muzium Seni Kraf Orang Asli Kuala Lumpur.

1.1.1 Definisi Muzium

Menurut Jane R.Glaser, Artemis A. Zenetou (1996) perkataan "muse" ertinya untuk memikirkan, merenungkan, memikirkan, impian, memikirkan, merenung, dan sengaja selama lebih daripada dua ribu tahun orang telah menciptakan tempat di mana benda-benda yang istimewa dan berharga, artifak, dan karya seni menyediakan persekitaran untuk "merenung" sebenarnya, kata "muse" yang berasal dari Muses dalam mitologi Yunani. Ini adalah sembilan anak-anak perempuan Zeus yang memimpin seni dan pembelajaran, termasuk sejarah, epik dan lirik puisi, muzik, tragedi, tarian, komedi, astronomi dan muzik keagamaan. dari merenung ini datang perkataan Yunani, Mouseion, "tempat merenung", dan penggunaan bahasa Inggeris kita tentang dunia "muzium".

Manakala istilah "muzium" pertama kali digunakan untuk menggambarkan koleksi di Renaissance Florence. Muzium pada abad kelima belas adalah seni dan benda-benda yang dikumpulkan oleh gereja atau oleh keluarga kaya dan bangsawan Eropah. Muzium merupakan salah satu badan atau organisasi yang memainkan peranan yang penting dalam memelihara dan memulihara khazanah warisan budaya dan bangsa untuk dipamerkan kepada generasi baru dan juga dipamerkan kepada masyarakat luar. Muzium juga merupakan tempat untuk menyimpan koleksi-koleksi barang lama yang hampir pupus seperti artifak yang ditemui kembali.

1.1.2 Latar Belakang Muzium Seni Kraf Orang Asli

Muzium Seni Kraf Orang Asli merupakan muzium yang memaparkan koleksi dan mempamerkan yang berkait dengan segala aspek kehidupan masyarakat orang Asli. Muzium Seni Kraf Orang Asli adalah berfungsi untuk mengekalkan warisan budaya masyarakat orang Asli diseluruh semenanjung Malaysia. Antara koleksi seni kraf orang asli yang ada di muzium tersebut adalah terdiri daripada senjata, ukiran kayu, seni ukir, alat muzik, perhiasan diri, alat-alat pertanian, alat memburu binatang, cara memungut dan menyediakan makanan, pengangkutan, alat pemujaan (Sihir). Manakala, antara hasil kraf tangan masyarakat orang asli pula seperti sumpit dan tabung damak, beliung, ukiran patung, raga galas dari rotan, bakul mengkuang, tikar, kelera , kampit, ketuk-ketuk buluh dan sebagainya.

1.1.3 Muzium Seni Kraf Orang Asli

Muzium Seni Kraf Orang Asli adalah bertujuan menggerakkan aktiviti-aktiviti yang berkaitan dengan segala aspek kehidupan masyarakat Orang Asli serta membantu mengekal dan memelihara warisan Budaya Masyarakat Orang Asli diseluruh Semenanjung Malaysia terutamanya.

Peranannya bertumpu kepada aspek-aspek kesenian yang terdapat pada bahan-bahan hasil ciptaan masyarakat Orang Asli. Segala aspek dan bentuk kesenian akan dieksplotasi sepenuhnya bagi menunjukkan keindahan seni reka dan ciptaan masyarakat Orang Asli sebagai ciri tamadun dan tradisi mereka di samping melambangkan penyataan imaginasi masyarakat Orang Asli di negara ini.

1.2 Objektif Kajian

Objektif kajian adalah sesuatu yang khusus yang ingin dicapai, matlamat, tujuan berasaskan kenyataan atau fakta sebenar dan tidak dikuasai atau dipengaruhi oleh perasaan atau prasangka sendiri. Objektif kajian juga adalah menyatakan hasrat utama pengkaji melakukan kajian dan merupakan aspek terpenting dalam sesuatu kajian.

- 1) Mengenal pasti bahagian pengurusan dapat menguruskan koleksi dan pameran supaya pengunjung, penyelidik, pelancong dapat mengetahui berkenaan koleksi seni kraf orang asli yang telah dipamerkan.
- 2) Mengetahui dengan terperinci berkenaan dengan pengurusan muzium dari segi tempat dan ruang yang dilakukan di Muzium Seni Kraf Orang Asli.
- 3) Mengkaji perancangan dan pengurusan yang dilakukan terhadap penjagaan koleksi yang dipamerkan di muzium tersebut.

1.3 Hipotesis

Hipotesis bermaksud satu kesimpulan awal yang dibuat oleh pengkaji bagi menentukan hasilan awal kajian yang hendak dilaksanakan atau dijalankan dengan menghubungkan dua atau lebih pemboleh ubah yang wujud dalam sesuatu kajian.

Andaian pengkaji menyatakan bahawa penyelidikan akan membantu lebih ramai pengunjung untuk datang ke muzium seni kraf orang asli apabila pengurusan yang dijalankan mempunyai pengurusan yang strategik dari segi masa dan kerja supaya para pelancong, pengunjung dan penyelidik agar mereka akan lebih mengenali dan mengetahui berkenaan koleksi yang ada di muzium tersebut.

1.4 Skop Kajian

Skop kajian merupakan hal utama yang ingin dikaji. Kajian ini adalah untuk mengenalpasti pengurusan yang dijalankan di muzium seni kraf orang asli. Dalam kajian ini, pengkaji akan dapat mengenalpasti dengan terperinci pengurusan yang dijalankan oleh pihak muzium mengenai bahagian pengurusan dapat menguruskan koleksi dan pameran supaya pengunjung, penyelidik, pelancong dapat mengetahui berkenaan koleksi seni kraf orang asli yang telah dipamerkan.

Selain itu, pengkaji ingin mengetahui tentang perancangan dan pengurusan yang dilakukan secara lebih mendalam terhadap penjagaan koleksi yang dipamerkan dimuzium tersebut. Dalam kajian ini, pengkaji dapat mengetahui pengurusan yang akan telah dijalankan.